

Фінанси та грошово-кредитні відносини в національній економіці та підприємстві

Шеховцова І.А.

ст. викладач ФММ НТУУ «КПІ»

Пилова М.Ю.

студентка ФММ НТУУ «КПІ»

ФУНКЦІОНАЛЬНИЙ ПІДХІД ДО ХАРАКТЕРИСТИКИ ЕФЕКТИВНОСТІ УПРАВЛІННЯ ДІЯЛЬНІСТЮ ПІДПРИЄМСТВА

В цій статті з позицій функціонального підходу визначено сутність понять «діяльність підприємства», «функції підприємства», «управління діяльністю підприємства» та «ефективність управління діяльністю підприємства», показано їх залежність та підпорядкованість, дано їх змістовні характеристики.

Ключові слова: діяльність, управління, ефективність, управління діяльністю підприємства.

Вступ. З динамічним розвитком науки і техніки перед управліннями лежить важливе завдання – розроблення такого управління діяльністю підприємства, яке б дозволило зберігати та зміцнювати стійку позицію підприємства на ринку, адекватно та оперативно реагувати на зміни зовнішнього середовища та стабільно розвиватися. Термін «ефективність» використовується як характеристика результативності діяльності у сфері управління. Визначення понять «діяльність підприємства» та «управління діяльністю підприємства», відображено в працях багатьох вітчизняних та закордонних вчених. Серед них ґрунтовними є роботи З. П. Румянцевої [1], Дж. К. Лафти [2], І. І. Мазура, В. Д. Шапіро, Н. Г. Ольдерогге.

Постановка задачі. Мета даної статті полягає в визначенні сутності поняття «ефективність управління діяльністю підприємства». Для досягнення цієї мети було вирішено наступні завдання:

- уточнено сутність поняття «діяльність підприємства»;
- визначено сутність поняття «управління діяльністю підприємства» з позицій функціонального підходу.

Результати дослідження. Сучасний стан української економіки потребує значних перетворень, які б сприяли підвищенню ефективності управління діяльністю підприємств.

Сутність поняття «діяльність підприємства» розкривається через реалізацію його функцій.

У науковій літературі існує два підходи щодо розгляду сутності поняття «функції підприємства».

За першим підходом підприємство розглядається як інституційно-господарючий суб'єкт, функція якого виступає у своїй соціальній інтерпретації і є часткою тієї загальної ролі, яку виконує будь-яке підприємство в системі суспільства [1].

Ми підтримуємо другий підхід, який представляє підприємство як складну, відкриту, динамічну систему, при цьому функція підприємства

розглядається як сукупність однорідних за своїм характером робіт, які виконуються для досягнення поставлених цілей [2]. Розгляд діяльності підприємства з точки зору сукупності однорідних за своїм характером робіт, які виконуються заради досягнення поставлених цілей та отримання певних результатів, дозволяє виділити різні функції підприємства залежно від виду робіт.

У табл. 1 наведено сукупність робіт, які виконуються в межах управління провідними функціональними підсистемами підприємства.

Таблиця 1

Сукупність робіт, які виконуються в межах управління провідними функціональними підсистемами підприємства

Сфери діяльності підприємства	Роботи, які для цього виконуються
Маркетингова	<ul style="list-style-type: none"> · аналіз ринку; · маркетингове забезпечення розробки нових товарів і послуг; · аналіз, оцінка і прогнозування стану і розвитку ринків; · аналіз діяльності конкурентів; · формування асортиментної політики; · участь в формуванні стратегії і тактики ринкової поведінки підприємства; · розробка цінової політики; організації збуту продукції і послуг; комунікації; · організації та реакції сервісного обслуговування.
Виробнича	<ul style="list-style-type: none"> · постачання всіх видів ресурсів; · проектування виробничого процесу; · організації виробничого процесу; · здійснення контролю за виробництвом продукції; · розробка календарних та мережених графіків виробництва.
Фінансова	<ul style="list-style-type: none"> · розробка планів фінансово-господарської діяльності; · складання бюджетів; · пошук джерел фінансування; · залучення і інвестицій та додаткового капіталу; · аналіз та прогнозування фінансового стану підприємства; · здійснення обов'язкових платежів в та розрахунків.
Інноваційна	<ul style="list-style-type: none"> · планування та організації наукових досліджень; · впровадження інноваційних форм в процес управління; · впровадження систем контролю якості.
Кадрова	<ul style="list-style-type: none"> · аналіз забезпеченості кадровими ресурсами; · формування кадрового резерву; · розробка плану підготовки та перепідготовки кадрів всіх рівнів; · розробка планів кар'єрного зросту, атестації; · впровадження мотиваційної системи.

Для розгляду сутності управління діяльністю підприємства використано функціональний підхід, який дозволяє більш повно розкрити природу ієрархічних об'єктів, виділити цілісні, організовані системи серед інших об'єктів і їх сукупностей. Згідно концепції, запропонованої М.Сетровим теорії функціональної організації систем, під функціональною організацією

системи розуміється сукупність функцій і зв'язків між ними [5]. Підприємство може розглядатися як така система, і це дозволяє використати функціональний підхід не лише до підприємства в цілому, виділяючи його як систему, але і по відношенню до його внутрішньої структури. За допомогою функціонального підходу можна виділити цілісні, певним чином організовані підсистеми всередині самого підприємства. Функціональний підхід дозволяє, з одного боку, виділити в системі управління функції управління, з іншого, – в управлінні підприємством виділити функціональні підсистеми, виконання робіт в яких і розглядається як конкретні види діяльності.

Таким чином, управління діяльністю підприємства – це дія управляючої підсистеми за допомогою реалізації загальних функцій управління (планування, організації, мотивації, контроль, координація) на функціональні підсистеми підприємства – виробничу, маркетингову, фінансову, інноваційну і кадрову – для досягнення поставлених цілей.

Комплексною характеристикою управління діяльністю підприємства є ефективність. Ефективність як наукове поняття достатньо багатогранне. Певні сторони проблеми ефективності знайшли своє відображення у філософії, соціології, педагогіці, в економічних, технічних і інших науках.

На сьогодні не існує єдиного тлумачення даної категорії. Більшість учених сходяться на думці, що ефективність – це відносна категорія, відношення корисного ефекту (результату) до витрат на його отримання, здатність приносити ефект та/або спричиняти дію. Але такі підходи до визначення сутності ефективності не завжди можна застосовувати при визначенні ефективності управління діяльністю підприємства, тому що результати управління в окремих функціональних підсистемах не завжди мають натурально-речовинну форму.

В той же час Румянцева З.П. [1] говорить про те, що категорія ефективності не має бути обмеженою тільки порівнянням результату із витратами, ще й можливе порівняння результату із поставленими цілями.

Дійсно, підприємство – це складна соціально-економічна система зі своїми цілями, завданнями, структурою. Відмінними ознаками підприємства є: наявність мети; організаційна єдність; майнова відповідальність; власне ім'я (найменування); культура; наявність структурних підрозділів; наявність ресурсів.

Мета, як бажаний стан підприємства в майбутньому [3], надає сенс існуванню підприємства, визначає напрям його діяльності. Відповідно до цілей розвитку підприємство здійснює конкретну діяльність.

Слід також відмітити, що де що відрізняється від інших визначень, надане Устенко О.Л. [6], який при розгляді ефективності запроваджує фактор часу. Таким чином, ефективність – це комплексне поняття; ця категорія носить управлінський характер і відображає, перш за все, ступінь досягнення переслідуваних цілей. Ефективність – це завжди певне співвідношення (результату із цілями або результату із витратами на його отримання), тобто величина відносна і визначається за певний період часу.

Ефективність передбачає можливість оцінки, порівняння альтернатив (результатів, шляхів розвитку та інше). Розділяємо підхід групи учених на чолі з Мазур І.І., який полягає в тому, що ефективність існує при наявності:

- певної точки відліку, бази і критеріїв для порівняння і оцінки;
- встановленої системи (ієрархії) цілей розвитку системи;
- встановлених обмежень (умов) внутрішнього і зовнішнього по відношенню до системи середовища, які задають певний діапазон розвитку системи, результатів її функціонування, альтернатив.

Висновки. Управління діяльністю спрямоване на реалізацію функцій підприємства. Для розгляду сутності управління діяльністю підприємства доцільно використовувати функціональний підхід

Категорія «ефективність» носить управлінський характер і відображає ступінь досягнення намечених цілей. Ефективність слід розглядати як комплексну характеристику результативності управління діяльністю підприємства і визначати на підставі ефективності управління в ключових функціональних підсистемах підприємства – маркетинговій, виробничій, фінансовій, інноваційній та кадровій.

Вибір конкретного методу для оцінювання ефективності управління діяльністю підприємства може визначатися наступними критеріями: інтерпретацією результатів, виявленням слабких сторін, різноманітністю показників, наявним часом, фінансовими ресурсами, рівнем об'єктивності аналітиків, оперативністю застосування, поширеністю застосування, доступністю програмного продукту, достовірністю результатів.

Список використаних джерел

1. Румянцева З. П. Общее управление организацией. Теория и практика / Румянцева З. П. – М. : ИНФРА-М, 2003. – 304 с. - (Учебник).
 2. Современные технологии управления промышленным предприятием: [моногр.] / А. Э. Воронкова, А. В. Козаченко, С. К. Рамазанов, Л. Е. Хлапенков. – К. : Либра, 2007. – 256 с.
 3. Богатин Ю. В. Экономическая оценка качества и эффективности работы предприятия / Богатин Ю. В. – М. : Экономика, 1991. – 214 с.
 4. Лафта Дж. К. Эффективность менеджмента организации / Лафта Дж. К. – М.: Русская Деловая Литература, 1999. – 320 с. - (Учебное пособие).
 5. Сетров М Основы функциональной теории организации / М Сетров. – Л : Наука, 1972 – 156 с.
 6. Устенко О Л Економіка підприємництва: метод посіб / О Л Устенко. – 2-е вид – К : МАУП, 1999. – 44 с.
-

Шеховцова И.А.

ст. преподаватель НТУУ «КПИ»

Пылова М.Ю.

студентка ФММ НТУУ «КПИ»

ФУНКЦИОНАЛЬНЫЙ ПОДХОД К ХАРАКТЕРИСТИКЕ ЭФФЕКТИВНОСТИ УПРАВЛЕНИЯ ДЕЯТЕЛЬНОСТЬЮ ПРЕДПРИЯТИЯ

В этой статье с позиций функционального подхода определена сущность понятий «деятельность предприятия», «функции предприятия», «управление деятельностью предприятия» и «эффективность управления деятельностью предприятия», показано их зависимость и подчиненность, дано их содержательные характеристики.

Ключевые слова: деятельность, управление, эффективность, управление деятельностью предприятие.

Shekhovtsova Y., Pylova M.U.

THE FUNCTIONAL APPROACH TO THE CHARACTERIZATION OF PERFORMANCE ENTERPRISE MANAGEMENT

This article from the functional viewpoint defined concept of «enterprise activity», «functions of an enterprise», «enterprise management» and «performance management of the enterprise,» shows their dependence and subordination, given their essential features.

Keywords: activities, management, efficiency, management of the enterprise.
